

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНО-
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Шевчук С.С.

ЕЛЕКТРОННИЙ НАВЧАЛЬНИЙ КУРС

ТЕХНОЛОГІЯ ПОРТФОЛІО У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Біла Церква-2024

Автор-розробник:

Шевчук Світлана Степанівна, старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПНУ.

Технологія портфоліо у педагогічній діяльності: електронний навчальний курс /Шевчук С.С.. Біла Церква: БІНПО, 2024 р. 19 с.

ЗМІСТ

	<u>ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА .....</u>	2
1.	<u>ПРОФІЛЬ ТИПОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ.....</u>	4
2.	<u>ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДУ ТА ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛІВ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ.....</u>	8
3.	<u>ПРАКТИЧНІ/СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ.....</u>	9
4.	<u>МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ.....</u>	16
5.	<u>ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ.....</u>	17
6.	<u>ЦИФРОВА БІБЛІОТЕКА.....</u>	18
7.	<u>КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ПУНКТ.....</u>	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність електронного навчального курсу «Технологія портфоліо у педагогічній діяльності» визначається оновленням професійно-технічної освіти та впровадженням державних стандартів з конкретних робітничих професій на модульно-компетентнісній основі, затребуваністю технологій навчання, що ґрунтуються на діяльнісному підході, новими способами організації урочної і позаурочної освітньої діяльності здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Зокрема, Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року, визначає необхідність реформування освітнього середовища.

Сучасність формує нові вимоги до освітнього середовища, сутності, змісту та організації урочної та позаурочної форм організації навчального процесу у ЗП(ПТ)О. Компетентнісний підхід у навчально-організаційній та науково-методичній діяльності педагогічних працівників дозволяє підвищити якість та ефективність освітнього процесу, забезпечити його інноваційність, доступність, прозорість, гнучкість, удосконалити систему підготовки педагогічних працівників та їх компетентнісного розвитку. Технологія розробки портфоліо є показником рівня професійної компетентності педагога в процесі проведення атестації і створює його привабливий імідж в освітній спільноті.

Електронний навчальний курс «Технологія портфоліо у педагогічній діяльності» входить до науково-методичного супроводу ЗМЗ «Дидактика

професійної освіти» кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін (МПО та СГД) Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (БІНПО) і призначений для проведення курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти на базі БІНПО.

Мета курсу: оновлення, поглиблення та систематизація знань, розвиток та удосконалення умінь слухачів із методики створення, оцінювання та презентації різних видів портфоліо педагога професійної школи.

Завдання полягають у необхідності:

- розвиток інноваційної та науково-методичної компетентностей педагога;
- підвищення рівня інформаційної грамотності та інформаційної культури педагога професійної освіти;
- підвищення рівня професійної компетентності слухачів щодо ефективної реалізації освітніх інновацій у педагогічну діяльність та узагальнення особистих професійних досягнень та їх оцінювання;
- формуванні професійного іміджу педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти;
- мотивації слухачів до саморозвитку та самовдосконалення у міжкурсовий період підвищення кваліфікації.

Матеріали спецкурсу спрямовано на розвиток *інтегрованої, навчальної, методичної, інноваційної, інструментальної* компетентностей та компетентності з *інформальної освіти та професійно-особистісного розвитку* педагогічних працівників.

Бюджет навчального часу - 4 год. (0,13 кредиту ЄКТС), із яких 2 год. – семінарське заняття, 2 год. – самостійна робота слухача.

Навчально-методичне забезпечення ЕНК представлено: науково-методичними матеріалами лекційних і семінарських занять, завданнями до самостійної роботи, тестами, навчально-методичними посібниками і списком рекомендованих джерел до тематики електронного навчального курсу.

ЕНК розроблено для викладачів професійно-теоретичної підготовки та майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта» на всіх етапах курсів підвищення кваліфікації за заочною й очно-дистанційною формами навчання.. Матеріали ЕНК можуть бути опановані в online та offline режимах.

1. ПРОФІЛЬ ТИПОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Профіль Типової освітньої програми електронного курсу «ТЕХНОЛОГІЯ ПОРТФОЛІО У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»		
Обсяг курсу	0,13 ЄКТС кредиту На опанування матеріалів електронного курсу передбачено 4 академічних годин, що відповідає 0,13 ЄКТС кредиту	
Рівень програми	Безперервний професійний розвиток фахівців шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти	
A	Мета	
	Узагальнення та систематизація знань, формування та розвиток умінь слухачів з методики розробки портфоліо педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.	
B	Характеристика типової програми	
1.	Функціональна спрямованість	Розвиток умінь щодо організації системи педагогічного контролю та оцінювання професійних досягнень здобувачів освіти та педагогічних працівників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти
2.	Фокус Типової програми	Безперервний професійний розвиток фахівців шляхом інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти. Розширення змісту Курс передбачає можливість консультування з проблематики навчального курсу у міжкурсовий період.
3.	Орієнтація Типової програми	Типова програма електронного курсу орієнтовна на розвиток рівня професійної компетентності педагогічних працівників в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти
4.	Особливості типової програми	Типова програма електронного курсу орієнтована на розвиток загальних і фахових компетентностей педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, які володіють широким спектром професійних навичок і компетенцій для успішного виконання своїх професійних функцій. <i>Особливості електронного курсу:</i> – оновлення та удосконалення знань та умінь слухачів із методики розробки, презентації і захисту педагогічного портфоліо різних видів;; – підвищення рівня інформаційно-методичної грамотності шляхом використання перспективного досвіду із розробки портфоліо педагогічних працівників і здобувачів професійної освіти;

		<p>– підвищення рівня професійної компетентності слухачів щодо реалізації інтерактивних форм і методів організації навчально-організаційної та науково-методичної діяльності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти;</p> <p>Проходження навчання за темами навчального курсу завершується відповідним видом контролю (проблемно-пошукові питання, завдання для самостійної роботи, тести).</p>
5.	Цільова група	Електронний курс розроблено для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти галузі знань 01 «Освіта» на всіх етапах курсів підвищення кваліфікації за різними моделями навчання (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною).
С	Професійні вимоги (компетенції) і продовження навчання	
1.	Професійні вимоги (компетенції)	Визначає посадова інструкція фахівця
2.	Продовження навчання	Типова програма передбачає можливість подальшого розширення та поглиблення знань, умінь, навичок педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в системі неформальної та інформальної освіти.
Д	Стиль і методика навчання	
1.	Підходи до викладання і навчання	Розвиток загальних і фахових компетентностей педагогічних працівників ЗП(ПТ)О у процесі їх практичного застосування, оновлення і поповнення професійних знань. Навчання проходить за різними моделями (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною) із використанням компетентнісного, андрагогічного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного підходів та інноваційних технологій навчання: інтерактивних, проблемних, кейс-технологій, практичних завдань, тестів тощо.
2.	Система оцінювання	Результати навчання за Типовою програмою оцінюються (зараховано/ не зараховано) на основі: підготовки відповідей на проблемно-пошукові питання, виконання завдань самостійної роботи, виконання тестових завдань.
Е	Програмні компетентності	
1.	Інтегральна компетентність	здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності або в процесі

		навчання, що передбачає використання теорій і методів менеджменту, педагогіки і психології на практиці
2.	Загальні компетентності <i>Освітологічна</i>	здатність інтегрувати знання із сучасної філософії та соціології освіти, освітньої політики й економіки освіти в цілісну стратегію професійної діяльності на засадах людиноцентризму, демонструвати відповідні цінності професійної діяльності.
3.	Спеціальні (фахові) компетентності	<p>андрагогічна компетентність – уміння визначати освітні потреби і запити, урахувати особливості мотивації, процесу навчання, застосовувати технології модерації, фасилітації, супервізії, визначати результати навчання, спонукати до рефлексії;</p> <p>науково-методична компетентність – здатність організувати безперервний професійний розвиток у системі формальної і неформальної освіти; оцінювати рівень професійної компетентності;</p> <p>інноваційно-дослідницька – здатність інноваційно вирішувати наукові / практичні професійні завдання; планувати, організувати та здійснювати експериментальні дослідження щодо визначення оптимальних умов функціонування освітніх організацій, розвитку суб'єктів освітнього процесу; психологічного супроводу й підтримки інноваційних освітніх форм і методів;</p> <p>компетентність з інформальної освіти та професійно-особистісного розвитку – здатність організувати професійний саморозвиток, самонавчання, самовдосконалення і самореалізацію впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти; розвивати (саморозвивати) і вдосконалювати (самоудосконалювати) професійно важливі якості особистості, цінності, що спрямовані на всебічний розвиток особистості всіх суб'єктів освітнього процесу як найвищої цінності суспільства тощо;</p> <p>психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я суб'єктів освітнього процесу, здатність сприяти їхньому творчому становленню та індивідуалізації;</p> <p>цифрова компетентність – здатність</p>

		фахівця орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, нарощувати обсяги інформації.
F	Програмні результати навчання	
	Знання і розуміння	<ul style="list-style-type: none"> – нормативні документи, які забезпечують підтримку інноваційної педагогічної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти; – сутність інновацій у професійно-технічній освіті; – особливості розробки різних видів портфоліо; – класифікацію і ознаки інноваційних технологій навчання професії; – методику вивчення, узагальнення та впровадження педагогічного досвіду з інноваційної діяльності педагогів ЗП(ПТ)О; – сутність науково-методичної діяльності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О; – інноваційні форми і методи здійснення науково-методичної діяльності; - методологію педагогічних досліджень.
	Розвинені вміння	<ul style="list-style-type: none"> – проектувати навчально-виробничий процес із використанням інноваційних технологій навчання професії; – виявляти, вивчати, узагальнювати та впроваджувати перспективний педагогічний досвід з інноваційної діяльності педагогів професійної школи; – розробляти методичні рекомендації з проблем реалізації інноваційних технологій навчання професії; – розробляти навчальні та науково-методичні проекти; – звітувати про навчально-організаційну та науково методичну діяльність шляхом презентації досягнень у портфоліо різних видів.
	Диспозиції (цінності, ставлення)	<ul style="list-style-type: none"> - необхідність, доцільність та можливість застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-організаційній та методичній діяльності; – важливість підвищення якості освітнього процесу у ЗП(ПТ)О шляхом реалізації компетентнісного підходу в процесі

		планування та організації занять з професійно-теоретичної підготовки; – необхідність саморозвитку та самоудосконалення педагогічних працівників ЗП(ПТ)О з метою створення привабливого іміджу в освітній спільноті
Ключові слова		
<i>Атестація, веб-портфоліо, електронне портфоліо, інновації в освіті, компетентність, методична компетентність, оцінювання, педагогічний досвід, педагогічний контроль, портфоліо, презентація.</i>		

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДУ ТА ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛІВ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ТЕХНОЛОГІЯ ПОРТФОЛІО У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

№ з/п	Тематичний план	Формальні заняття, кількість годин			
		Лекції	Семинарське заняття	Самостійна робота	Разом
Тема 1.	Сутність технології портфоліо педагога, мета, завдання, функції і види його створення.		2		
Тема 2.	Методика розробки, оцінювання і захисту портфоліо педагога			2	
	<i>Разом</i>		2	2	4

ЗМІСТ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО СПЕЦКУРСУ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Сутність технології портфоліо педагога, мета, завдання, функції і види його створення.

Сутність поняття «портфоліо». Портфоліо як одна з сучасних технологій узагальнення та оцінювання професійної діяльності педагога.

Основні призначення, завдання та функції портфоліо педагога. Практична значимість портфоліо педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Тип портфоліо як форма автентичного оцінювання особистих досягнень і освітніх результатів.

Типологія портфоліо відповідно до мети його створення: портфоліо-власність, портфоліо-звіт, портфоліо-самооцінка.

Типологія портфоліо відповідно до змісту: тематичне, інформаційне, рефлексивне, представницьке, документаційне, проблемно-орієнтоване, портфоліо досягнень.

Види портфоліо: педагогічна проблема, педагогічна скарбничка, методична розробка, стажування, педагогічний міст, творча робота, творчий звіт.

Веб-портфоліо, програмні засоби для створення електронного портфоліо.

Тема 2. Методика розробки, оцінювання і захисту портфоліо педагога

Оцінювання як процес системного і систематичного збирання та інтерпретації даних результативної діяльності педагога.

Критерії оцінювання портфоліо педагога: доцільність, якість, достовірність, всебічність, об'єктивність, прогностичність, ефективність.

Загальні принципи оцінювання портфоліо.

Етапи захисту портфоліо:

Презентації портфоліо педагога як форма атестаційного випробування.
Показники якості презентації.

Обговорення результатів захисту портфоліо.

3. СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Сутність технології портфоліо педагога, мета, завдання, функції і види його створення.

Питання для обговорення

1. Сутність поняття «портфоліо». Портфоліо як одна з сучасних технологій узагальнення та оцінювання професійної діяльності педагога.
2. Основні призначення, завдання та функції портфоліо педагога. Практична значимість портфоліо педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти.
3. Тип портфоліо як форма автентичного оцінювання особистих досягнень і освітніх результатів.
4. Типологія портфоліо відповідно до мети його створення: портфоліо-власність, портфоліо-звіт, портфоліо-самооцінка.
5. Типологія портфоліо відповідно до змісту: тематичне, інформаційне, рефлексивне, представницьке, документаційне, проблемно-орієнтоване, портфоліо досягнень.
6. Види портфоліо: педагогічна проблема, педагогічна скарбничка, методична розробка, стажування, педагогічний міст, творча робота, творчий звіт.
7. Веб-портфоліо, програмні засоби для створення електронного портфоліо.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 2. Методика розробки, оцінювання і захисту портфоліо педагога

План вивчення теми

1. Оцінювання як процес системного і систематичного збирання та інтерпретації даних результативної діяльності педагога.
2. Критерії оцінювання портфоліо педагога: доцільність, якість, достовірність, всебічність, об'єктивність, прогностичність, ефективність.
3. Загальні принципи оцінювання портфоліо.

4. Етапи захисту портфоліо:
5. Презентації портфоліо педагога як форма атестаційного випробування. Показники якості презентації.
6. Обговорення результатів захисту портфоліо.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературні джерела і скласти конспект за темою самостійної роботи.
2. Визначити програмні засоби для створення електронного авторського портфоліо.
3. Створити авторське електронне портфоліо.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ ДО КУРСУ

В сучасній системі освіти України створення портфоліо стає все більш популярною формою науково-методичної діяльності педагога (педагогічного колективу), яка дає змогу перейти від адміністративної системи обліку результативності діяльності в системі оцінювання успішності педагога у навчально-організаційній та науково-методичній видах діяльності.. До того ж, портфоліо – одна з аутентичних, тобто найбільш наближених до реального стану, форм оцінювання, яка орієнтована на процес самооцінювання.

Технологія портфоліо реалізує ідею формулювання проблеми та визначає шляхи її розв'язання на основі різних типів портфоліо, які, за своєю суттю, виступають одночасно і технічним завданням і джерелом інформації для осмислення варіантів ефективних дій (своєрідні «колектори»).

Портфоліо – це набір матеріалів, які представляють систему діяльності й досягнення фахівця (колективу фахівців) у вирішенні актуальних завдань сфери його діяльності. Портфоліо – своєрідне «досьє досягнень», «папка спеціаліста», характеристика творчої особистості, мета якого – демонстрація професіоналізму та майстерності на практиці.

Основна мета портфоліо – оцінювання роботи педагога, характеру його діяльності, відстеження творчого і професійного зростання, сприяння формуванню навиків рефлексії (самооцінки). У портфоліо збираються матеріали, що регламентують роботу педагогічного працівника. Підходи до побудови портфоліо можуть бути різними, залежно від індивідуальних особливостей педагога. Головне, аби було проаналізовано роботу, власні успіхи, узагальнено і систематизовано перспективні педагогічні досягнення, об'єктивно оцінено можливості і способи подолання труднощів для досягнення кращих результатів.

Головне призначення портфоліо для педагога – продемонструвати найбільш значимі результати його практичної діяльності для оцінки власного рівня професійної компетенції.

Інше важливе призначення портфоліо – це альтернативна форма оцінки професіоналізму і результативності педагога роботи при проведенні атестації на відповідність заявленій кваліфікаційній категорії.

Основні завдання портфоліо:

- виявлення рівня професійної компетентності педагогічного працівника;
- об'єктивна оцінка діяльності педагога учасниками освітнього процесу, зокрема керівництвом освітнього закладу, педагогічним колективом, здобувачами освіти, стейкхолдерами;
- узагальнення і систематизація перспективного педагогічного досвіду;
- рефлексія педагогом власної освітньої діяльності;
- визначення напрямів і шляхів професійного зростання й розвитку педагогічного працівника;
- формування позитивного іміджу педагога.

Функції портфоліо педагога:

- *накопичувальна* (збір дидактичних і методичних робіт педагога);
- *моделююча* - є засобом формування моделі індивідуального педагогічного досвіду, оскільки дозволяє кожному педагогу створювати свою індивідуальну освітню стратегію, свою педагогічну систему;
- *проектна* – матеріали портфоліо після узагальнення і аналізу можуть бути використані як основа для планування подальшої професійної діяльності;
- *розвиваюча* по відношенню до моделювання, планування, організації та проведення навчально-організаційного та науково-методичного процесів в освітньому закладі;
- *демонстраційна* щодо презентації досягнень професійної майстерності педагога;
- *оцінно-стимулююча* щодо результативності діяльності педагога та його рівня професійної компетентності;
- *рефлексивна* щодо моніторингу особистісного розвитку педагога.

Практична значимість портфоліо педагога:

- можливість презентувати реальні результати своєї професійної діяльності;
- можливість визначити проблеми та перспективи у навчально-організаційній та науково-методичній видах діяльності;
- визнання необхідності підвищення рівня професійної компетентності за результатами кваліфікаційної атестації;
- можливість ліцензування, сертифікації, атестації, акредитації закладу освіти;
- можливість для адміністрації навчального закладу здійснювати безперервну діагностику та моніторинг результатів праці педагогічних працівників.

Портфоліо педагога професійної освіти – індивідуальна форма методичної роботи, *мета* якої – виявлення та презентація його досвіду, адже зміст портфоліо включає все, що може документально засвідчити та оцінити рівень його професіоналізму.

Зміст портфоліо може бути представлено різними *видами*, наприклад:

- *педагогічна проблема (проект)* – теоретичне або практичне питання, що потребує вивчення, вирішення, дослідження;

- *педагогічна скарбничка* – аукціон педагогічних ідей автора, в основу якого покладена проблема виявлення, поширення та впровадження перспективного педагогічного досвіду;
- *педагогічний міст* – неформальні візити автора портфоліо, основною метою яких є огляди навчально-матеріальної бази визначених навчальних закладів, спілкування з колегами та консультантами, налагодження ділових зустрічей;
- *проблемний стіл* – проводиться автором з метою розширення і поглиблення його знань із проблеми, яка вивчається, шляхом організації дискусії;
- *реферат* – одна із форм письмового (друкованого) представлення результатів індивідуальної роботи автора над обраною науково-методичною темою або стислий виклад питання, зроблений на основі критичного огляду інформаційних джерел;
- *методична розробка уроку* – результат всебічного вивчення визначеної теми чи проблеми відповідно до методики викладання;
- *методична розробка позааудиторного навчального або виховного заходу* – результат роботи над конкретною проблемою навчального (виховного) характеру або подією;
- *самоаналіз* – аналіз власних здобутків та результату роботи над методичною проблемою;
- *самооцінка* – оцінка своїх досягнень та недоліків за темою, що досліджується;
- *стажування* – підвищення кваліфікації на підприємстві, у певній установі або вищому освітньому закладі;
- *творча робота* – містить елементи нового, набутого в процесі дослідної діяльності;
- *підвищення психолого-педагогічної кваліфікації* в інститутах післядипломної освіти.

Електронне портфоліо

Під *електронним портфоліо* («*e-портфоліо*», «*веб-портфоліо*») слід розуміти веб-орієнтовану систему управління інформацією, яка використовує електронні носії та сервіси й містить добір матеріалів, зібраних, підтримуваних та керованих людиною, об'єкти з якої демонструють іншим власні надбання людини протягом життя. *Електронне портфоліо педагога* – складний програмно-методичний комплекс, спрямований на акумуляцію створених комп'ютерних засобів навчання, розподілених інформаційно-освітніх ресурсів, нормативних документів, результатів педагогічного досвіду і досягнень педагога, творчих робіт учнів (студентів) тощо. До переваг електронного портфоліо належать: сучасність, оперативність, функціональність, ефективність, ергономічність, відкритість і прозорість. Якщо паперовий еквівалент портфоліо являє собою папку з документами, то електронний портфоліо демонструється у вигляді файлів на *flesh*-накопичувачах, CD, HDD та інших носіях інформації.

Сьогодні потужні компанії – Google, Apple, Microsoft, Amazon – визначають підтримку хмарних обчислень як пріоритетний напрям. Сучасні хмарні сервіси надають користувачу через веб-інтерфейс як послугу програмне забезпечення,

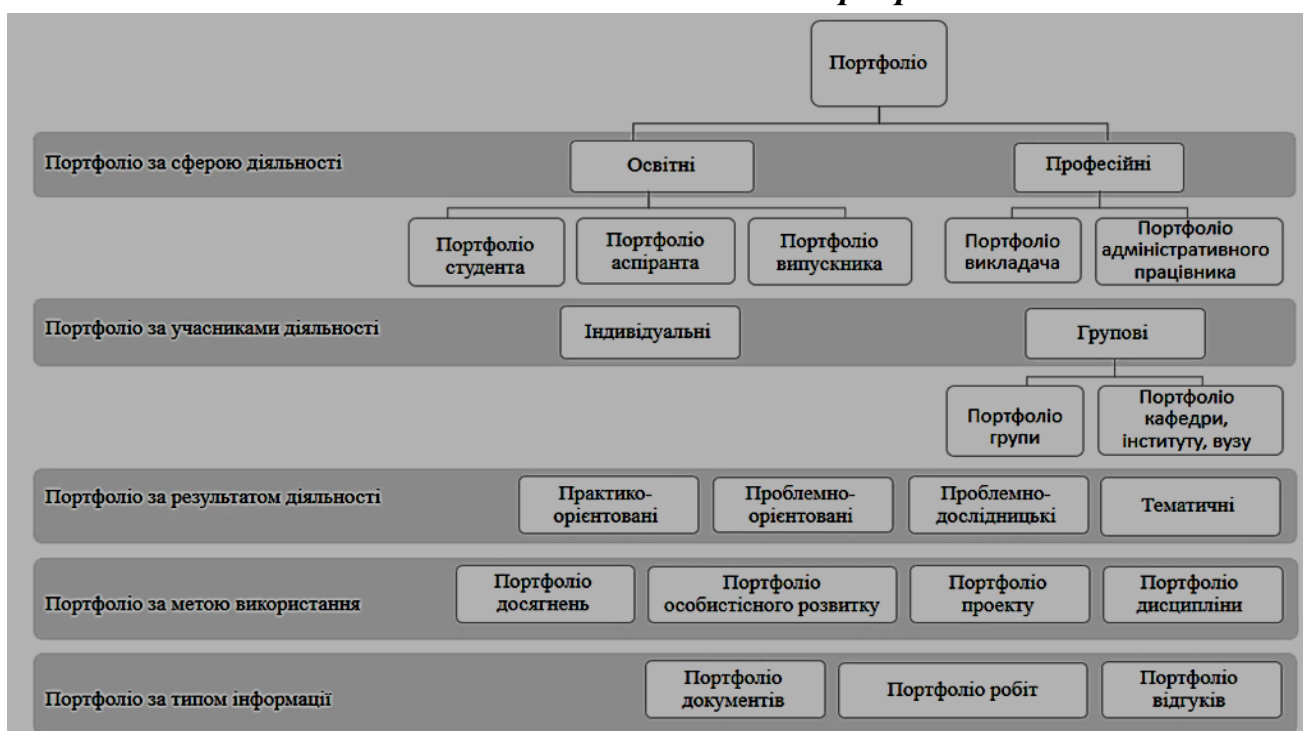
платформу чи інфраструктуру. У якості хмар-сховищ сьогодні стали відомі Dropbox, Google Drive, Mega, One Drive, iCloud, Vox та ін. Хмарний офіс Microsoft Office Online додано до платформи Office365, офіс Google Docs розроблено для опрацювання стандартних офісних документів на Google Drive.

Програмні засоби, використовувані при формуванні е-портфоліо:

- ❖ програма *PowerPoint* – створення презентацій для лекцій і практичних занять;
- ❖ програма *Word* – розробка опорних конспектів, карток-завдань та інших матеріалів, що включають тексти;
- ❖ програма *Excel* – розробка тестів і систем рейтингової оцінки знань;
- ❖ інструментальні системи створення сайтів (наприклад, FrontPage, Dream Weaver) – розробка матеріалів, що мають гіпертекстову структуру;
- ❖ інструментальні засоби для створення комп'ютерних тестів – розробка тестів;
- ❖ графічні пакети (наприклад, Photoshop, CorelDraw та ін.) – підготовка ілюстративних матеріалів: узагальнених схем, малюнків.

Слід відзначити, що найчастіше використовуються Word, Excel, Photoshop, CorelDraw, а замість інструментальних засобів створення сайтів використовується програма Sunrav Book Office (програма для написання електронних підручників).

Типологія педагогічного портфоліо

Атестаційне оцінювання рівня професійної компетентності педагога за показниками портфоліо

Атестація педагогічних працівників – це система заходів, спрямованих на всебічне комплексне оцінювання їх педагогічної діяльності, за якою визначаються відповідність педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання (частина 1 ст. 30

Закону України «Про освіту»). **Метою атестації** є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, зростання їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу і авторитету, забезпечення ефективності і якості освітнього процесу.

Оцінювання результативної діяльності педагогічних працівників за своєю сутністю є визначення їх рівня компетентності за основними її показниками, а тому цей процес доцільно розглядати з позиції системного підходу.

Оцінювання – це процес системного і систематичного збирання та інтерпретації даних, що веде до з'ясування цінності одержаних результатів, а тому повинен здійснюватися за такими критеріями як: доцільність оцінювання, його якість, всебічність, достовірність, об'єктивність, прогностичність, ефективність.

Критерії оцінювання портфоліо

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Цільова установка, актуальність обраної самоосвітньої проблеми, глибина опрацювання, методологія проблеми	
2.	Відповідність змісту портфоліо цільовій установці	
3.	Наявність елементів пошукової, дослідницької, проектної діяльності	
4.	Використання компетентнісного підходу у плануванні та викладанні навчальної дисципліни (професії)	
5.	Рівень використання сучасних освітніх технологій	
6.	Професійний досвід як наслідок ефективної самоосвіти: <ul style="list-style-type: none"> • робота у творчих об'єднаннях; • рівень участі у педагогічних навчальних заходах; • розробка програмного, навчально-методичного забезпечення; • наявність публікацій (у спеціалізованих, фахових, науково-метричних виданнях); • результативність участі у творчих ініціативах різного рівня. 	
7.	Результативність педагогічної діяльності через навчальні та творчі досягнення студентів (учнів).	
8.	Результативність виховного аспекту педагогічної діяльності щодо формування соціальних-особистісних компетентностей студентів.	
9.	Методика презентація портфоліо	

Презентація портфоліо – форма атестаційного випробування, під час якого педагог, що атестується, представляє експертній групі свідоцтво свого професіоналізму й результатів педагогічної діяльності у формі структурованих портфоліо. Презентація може проходити у вигляді веб-сайту, авторського блогу, дайджесту матеріалів навчальної та науково-дослідної діяльності, виставки

навчально-методичних матеріалів, слайд-шоу, доповіді, яка супроводжується комп'ютерним показом. Головна мета презентації – стисло представити основні результати виконаної роботи за певний період.

Захист портфоліо як атестаційне випробування проводиться публічно на відкритому засіданні атестаційної комісії або експертної групи (за згодою педагога, який атестується – на семінарі, засіданні «круглого столу» або на інших заходах науково-методичного характеру). Захист портфоліо відбувається у кілька етапів:

1. Презентація портфоліо.
2. Відповіді на запитання за змістом представлених документів.
3. Ознайомлення педагога, який атестується, із рецензіями на роботу.
4. Пояснення педагога, який атестується, щодо зауважень рецензентів.
5. Обговорення результатів захисту членами експертної групи.
6. Ознайомлення педагога, який атестується, з висновками й рекомендаціями експертної групи.

Якість презентації оцінюється за такими показниками:

- ✓ відповідність презентації змісту портфоліо;
- ✓ виокремлення результатів основних видів діяльності педагога;
- ✓ якість викладу матеріалу.

Обговорення результатів захисту членами експертної групи відбувається на закритому засіданні без присутності педагога, який атестується. На засіданні обговорюють матеріали, представлені педагогом, і визначають ступінь їх відповідності певній кваліфікаційній категорії.

Під час експертизи інноваційної й експериментально-дослідницької діяльності педагога, який атестується, експертам необхідно визначити, чи використовуються результати його діяльності на рівні навчального закладу, району, міста. Якщо є відгуки про роботу, то які і від кого вони отримані.

За наявності публікацій оцінюють їх актуальність, ступінь наукової новизни, практичне спрямування та можливість використання на практиці.

Презентація оцінюється як успішна, якщо вона відповідає змісту портфоліо, в ній представлені основні результати, отримані автором, якість володіння матеріалом вільний.

Висновки й рекомендації членів експертної групи, що визначають ступінь реалізації педагогом своїх професійних інтересів, можливості і здібності до подальшого розвитку, доводять до відома педагога, який атестується.

Основні помилки при створенні педагогічного портфоліо

- Порушення принципу добровільності при зборі документів і формуванні портфоліо.
- Копіювання змісту та структури портфоліо у колег.
- Формалізація при відборі матеріалів для портфоліо.
- Розміщення у змісті портфоліо лише офіційної освітньої документації.
- Безсистемне включення у портфоліо всіх без виключення зібраних документів і матеріалів.

- Зосередженість на процесі, а не на результаті (намагання видати участь у науково-методичних заходах за професійний рівень, не показуючи результати).
- Підміна систематичної роботи над портфоліо разовою акцією.
- Презентація видів діяльності, які входять до посадових обов'язків педагога.
- Завищені вимоги до зовнішнього оформлення портфоліо.
- Прагнення оцінити балами всі матеріали портфоліо.
- Відсутність єдності критеріїв оцінювання матеріалів портфоліо.

Отже, портфоліо педагога професійної освіти є реальним доказом здатності до осмислення і управління власною діяльністю. Реалізація освітньої технології – технології портфоліо – не лише дає можливість звітування та оцінювання у роботі педагога, а й стає динамічною складовою у процесі мобілізації його професійних компетенцій та інтерактивності його діяльності. У випадку вдалої розробки, введення у дію та використання портфоліо можуть стати також важливим інструментом у процесі планування та організації навчально-організаційної та науково-методичної видів діяльності педагогічних працівників у закладах вищої професійної освіти.

4. МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ, ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Питання для самоконтролю

1. Сформулюйте сутність технології портфоліо.
2. Сформулюйте мету, основні призначення та завдання педагогічного портфоліо.
3. Сформулюйте функції та практичну значимість портфоліо для педагога ЗП(ПТ)О.
4. Сформулюйте орієнтовні вимоги та рекомендації до оформлення електронного портфоліо педагога.
5. Визначте типологію портфоліо відповідно до мети його створення.
6. Визначте типологію портфоліо відповідно до його змісту.
7. Визначте види портфоліо відповідно до сформульованої мети та змістовної інформації.
8. Дайте пріоритетну порівняльну характеристику електронного та друкованого портфоліо педагога.
9. Сформулюйте принципи формування змісту портфоліо.
10. Поясніть алгоритм створення портфоліо та його орієнтовну структуру.
11. Яких основних помилок припускаються педагоги при створенні портфоліо?
12. Назвіть педагогічні веб-ресурси, сервіси та програмні засоби, які використовуються для створення електронного портфоліо.
13. Яким чином використовуються хмарні технології для створення електронного портфоліо педагога?
14. Сформулюйте критерії оцінювання портфоліо педагога.

15. Сформулюйте загальні принципи оцінювання портфоліо.
16. Визначте етапи захисту портфоліо:
17. Сформулюйте показники якості та ефективності презентації портфоліо педагога.

Тестові завдання

Яка функція не є характерною для портфоліо педагога:

- а) накопичувальна,
- б) демонстраційна,
- в) оцінно-стимулююча,
- г) контролююча,
- д) рефлексивна.

2. Якого виду портфоліо не існує:

- а) електронне,
- б) хмарне,
- в) паперове,
- г) створення сайту.

3. Сформулюйте основні помилки при створенні портфоліо:

- а) порушення принципу добровільності при зборі документів і формуванні портфоліо;
- б) копіювання змісту та структури портфоліо у колег;
- в) підміна систематичної роботи над портфоліо разовою акцією;
- г) відсутність єдності критеріїв оцінювання матеріалів портфоліо;
- д) всі вище наведені.

4. Яка мета створення портфоліо не є характерною:

- а) підвищення рівня професійної компетентності педагога;
- б) формування привабливого іміджу педагога;
- в) підготовка до проведення відкритого заняття;
- г) проведення моніторингу результативної діяльності педагога;
- д) виявлення та вивчення перспективного досвіду педагога.

5. ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ СЛІВ

Веб-портфоліо – це системи електронного портфоліо, що є інтерактивними та налаштовуваними через веб-сайт.

Електронне портфоліо педагога (Е-портфоліо) - це складний програмно-методичний комплекс, спрямований на акумуляцію створених комп'ютерних засобів навчання, розподілених інформаційно-освітніх ресурсів, нормативних документів, результатів педагогічного досвіду і досягнень педагога, творчих робіт учнів (студентів) тощо.

Інновації в освіті – процес творення, впровадження та поширення в освітню практику нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, в

результаті яких підвищуються рівні досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи навчання до якісно іншого, більш досконалого стану.

Компетентність – це універсальне поєднання умінь, знань, навичок, способів мислення, ціннісних орієнтирів та ідейних переконань, які дозволяють впевнено й успішно виходити із різноманітних ситуацій життєдіяльності.

Компетентний урок – це урок особисто-зорієнтований, діяльнісний, творчий.

Комплексне методичне забезпечення (КМЗ) – оптимальна система навчально-методичної документації і засобів навчання, необхідних для повного і якісного засвоєння навчального матеріалу в межах робочої навчальної програми та відведеного навчальним планом часу.

Методична компетентність педагога – це багатокomпонентна система, яка включає практичний досвід у галузі методики, готовність та спроможність ефективно розв'язувати стандартні та проблемні задачі, здатність до творчої самореалізації і постійного самовдосконалення.

Педагогічний досвід – це результат творчої діяльності педагога з елементами новизни, спрямований на реалізацію актуальних завдань освітньої діяльності.

Портфоліо – це набір матеріалів, які представляють систему діяльності й досягнення педагога (колективу педагогів) у вирішенні актуальних завдань навчання, виховання і розвитку учнів. Портфоліо – своєрідне «досвє досягнень», «папка спеціаліста», самопрезентація творчої особистості, *мета* якого – демонстрація професіонала на практиці.

6. ЦИФРОВА БІБЛІОТЕКА

1. Бойко О.І. Електронне портфоліо викладача – альтернативна форма оцінки його педагогічної діяльності та професіоналізму //Вісник Черкаського державного технологічного університету. Технічні науки. 2017, № 1. С. 150-155.
2. Болсун С., Чипиленко Н. Інноваційний підхід до формування професійного іміджу педагога у системі післядипломної освіти //Післядипломна освіта в Україні. 2011. №6. С. 27-31.
3. Василенко, Н.В. Портфоліо педагога й учня в системі управління освітою: методичні матеріали. Харків : Основа, 2010. 63 с.
4. Гризун Л.Е. Електронне портфоліо сучасного вчителя як засіб підвищення його професійної майстерності //Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2012, №.17 С. 162-167.
5. Даниленко Л. Сучасні підходи до управління навчальними закладами в умовах інноваційного розвитку //Післядипломна освіта в Україні. 2008. Спецвипуск. С. 14-16.

6. Денисенко С.М. Технологія електронного портфоліо у професійній підготовці майбутніх фахівців видавництва і поліграфії //Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». Харків. 2016. Вип 53. С. 156-166.
7. Житеньов Н. В. Електронне портфоліо як інструмент самопрезентації майбутнього фахівця //Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2017, № 3. С. 212-219.
8. Куку С.Ю. Електронні портфоліо та веб-портфоліо [Електронний ресурс] // Наукові записки. Том 73, Комп'ютерні науки. Національний університет «Києво-Могилянська академія». 2007. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Comp/2007_73/05_kyky_syu.pdf
9. М. Мазипчук. Переваги та недоліки хмарних сервісів. Ресурсний сервіс ГУРТ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://gurt.org.ua/articles/38359>.
10. Морзе Н.В., Варченко-Троценко Л.О. Е-портфоліо як інструмент відкритості та прозорості освітньої діяльності сучасного університету // Інформаційні технології і засоби навчання. 2016, Том 52, №2. 362 с.
11. Моделювання портфоліо педагога: Навчально-методичний посібник / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; уклад. Н.В. Бахмат 2-ге вид., перероблене і доповнене. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А. 2014. 72 с.
12. Освіта дорослих: енциклопедичний словник /за ред.. В.Г.Кременя, Ю.В.Ковбасюка; [упоряд.: Н.Г.Протасова, Ю.О.Молчанова, Куренна та ін.]; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. К.: Основа, 2014. 496с.
13. Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України № 776, 16.07.2018. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konsepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
14. Учитель І.Б. Формування професійних компетенцій майбутнього педагога професійного навчання за допомогою е-портфоліо [Електронний ресурс] // Теорія і методика професійної освіти. 2011, №2 - Режим доступу: <http://www.tmpe.gb7.ru/docs/2/11uchche.pdf>.
15. Шевчук С.С. Діяльність педагога професійної школи у контексті інноватики: навчально-метод. посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації. Біла Церква: БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ. 2017. 106 с.
16. Шевчук С.С.: Система педагогічного контролю та оцінювання як фактор забезпечення якості професійної освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2023. 85 с.

7. КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ПУНКТ

За консультаціями чи уточненнями окремих питань електронного курсу можна звернутися до старшої викладачки кафедри МПО та СГД БІНПО **Шевчук Світлани Степанівни** за:

Мобільний телефон: +38 (050) 976-85-38 (Viber)

Електронна пошта: shevchukbinpo@ukr.net